

«Η οργάνωση ενός Κοινοβίου έχει σκοπό την υπέρβαση του ατομικισμού και της μαζοποίησης» (Γέροντας Ελισαίος, Καθηγούμενος Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=162084>]

Λοιπόν, αδελφοί μου, δεν επαρκεί ο χρόνος για περισσότερα, διότι υπάρχουν πλείστα. Μετά τις γενικές αυτές παρεμβάσεις και την συμβολή του Γέροντα στα κοινά του Αγίου Όρους, άφησα ως τελευταία δύο σημαντικά κείμενα.

Το ένα εκφωνήθηκε εδώ στην Θεσσαλονίκη, όταν με ένα σπουδαίο άνθρωπο, μακαριστό τώρα, τον καθηγητή της Νομικής Σχολής κ. Δημήτριο Ευρυγένη διοργανώθηκε εδώ στην Θεσσαλονίκη ένα συμπόσιο για το Άγιον Όρος από τις 17 μέχρι τις 20 Μαΐου το 1984 με θέμα: «Το Άγιον Όρος στην εποχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας». Στην εισήγησί του ο Γέροντας εκ μέρους του Αγίου Όρους έλεγε: «Είναι απολύτως δικαιολογημένο το ενδιαφέρον για την μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους όχι μόνον των Ελλήνων και Ορθοδόξων Χριστιανών, αλλά και κάθε ανθρώπου που έχει κάποια πνευματικά ενδιαφέροντα και ανησυχίες. Κατά βάθος η ζωή του Αγίου Όρους (σας διαβάζω πολύ ελάχιστα αποσπάσματα, έτσι για να πάρετε το πνεύμα του) είναι ένα μυστήριο, που είναι πέρα από κάθε περιγραφή. Πρέπει να διανοιχθούν οι οφθαλμοί μας, για να δούμε το μυστήριο. Το μυστήριο είναι ανοιχτό. Προσφέρεται σε όποιον Αγιορείτη και μη Αγιορείτη θέλει να το προσεγγίση. Η προσέγγισης όμως θέλει άνοδο και η άνοδος αφάιρεσι. Και η αφάιρεσις τόλμη. Πρέπει, άμα θέλεις να συμμετάσχης σε ένα πνευματικό γεγονός, να διώξης τις αποσκευές σου, δηλαδή τα πάθη σου, για να πής ότι θα το καταλάβω... Όλους μας συνδέει η εσωτερική λειτουργία και η οργάνωσις ενός Κοινοβίου. Έχει σκοπό την υπέρβασι τόσο του ατομικισμού όσο και της μαζοποίησεως του ανθρώπου». «Για προσέξτε το», λέει ο Γέροντας, «αυτό!» «Πώς ημπορούμε να επιτύχωμε μία μορφή κοινωνίας, στην οποία οι άνθρωποι θα ζουν κοινή ζωή, χωρίς να ισοπεδώνωνται και να γίνωνται μάζα; Και ακόμη όπου οι

άνθρωποι θα διακρίνονται σε ιδιαίτερες προσωπικότητες, χωρίς να πέφτουν στον εγωιστικό και αντικοινωνικό ατομικισμό; Όλους αυτούς τους συνδέει η κοινή Ορθόδοξος πίστις που νικά τις εθνικές διαφορές και κάποτε αντιθέσεις. Όλοι οι Ορθόδοξοι λαοί αισθάνονται το Άγιον Όρος σαν δικό τους, όπως αισθάνονται και τους Αγίους Τόπους, όπου περπάτησε ο Θεάνθρωπος Χριστός. Τόσο στον χώρο ενός Κοινοβίου όσο και σε ολόκληρη την Αγιορειτική Πολιτεία είναι θαυμαστός ο συνδυασμός ποικιλίας και ενότητας. Όλοι ενωμένοι σε ένα βαθύ πνευματικό δεσμό, και συγχρόνως όλοι ελεύθεροι να εκφράσουν και να ολοκληρώσουν τον εαυτό τους μέσα στην Χάρι του Θεού. Αξίωμα του Αγιορειτικού Μοναχισμού είναι “όποιος αναπαύει τον αδελφό του, αναπαύει τον Θεό”. Ο μοναχός θέλει να αναπαύω με την αγάπη του τον Θεό και τον αδελφό του. Όταν αναπαύω τον Θεόν, αναπαύει και τον αδελφό του. Και όταν αναπαύω τον αδελφό του, αναπαύει και τον Θεό. Ο μοναχός θέλει να αναπαύω τον πλησίον, τον συνασκητή, κάθε άνθρωπο που θα συναντήσει. Κάθε άνθρωπος είναι εικόνα του Θεού, και γι’ αυτό αξιοσέβαστος και αξιαγάπητος. Η αγκαλιά λοιπόν του Θεού χωράει όλον τον κόσμο. Η Ορθόδοξος απεικόνισις της Εκκλησίας είναι η εικόνα της Πεντηκοστής. Το Άγιον Όρος λοιπόν αποτελεί κοινότητα, ενότητα, αλλά ενότητα ανοιχτή που δεν υπάρχει για τον εαυτό της αλλά για τον Θεό και τον κόσμο. Αυτός είναι νομίζω ο λόγος που ο άνθρωπος στο Άγιον Όρος αισθάνεται μία άνεσι, μία ευλογία και μία χαρά. Είναι αλήθεια όμως ότι η λογική του κόσμου σκοντάφτει στην λογική της Εκκλησίας και του Αγίου Όρους. Γι’ αυτό κανείς δεν μπορεί να καταλάβη την Εκκλησία και το Άγιον Όρος χωρίς μετάνοια, δηλαδή χωρίς αλλαγή νού. Η Χριστιανική Πολιτεία σεβάστηκε την λογική αυτή του απράγμονος και ησυχαστικού πνεύματος των μοναχών. Είχε την πνευματικότητα να αναγνωρίση την αξία του θανάτου του Μοναχού ως προϋπόθεσι ζωής. Έτσι καθιέρωσε θεσμικά την δυνατότητα στο Άγιο Όρος να ζήση, όπως Αυτό θέλει την μοναχική του ζωή, ώστε χωρίς κώλυμα να επιτελήται το μυστήριο της μοναχικής πολιτείας». Και καταλήγει ο Γέροντας με πολύ θαυμαστό τρόπο: «Ως Αγιορείτης δεν αισθάνομαι ξένος προς την Ευρώπη. Αισθάνομαι ότι ο εν ενεργεία αρχέγονος Χριστιανισμός του Αγίου Όρους συναντάται με τον κρυμμένο και αρχέγονο Χριστιανισμό της Ευρώπης, τον Χριστιανισμό της Αγίας Σοφίας, τον Χριστιανισμό των κατακομβών της Ρώμης, τον Χριστιανισμό του αγίου Ειρηναίου της Λυών, όπου και το μαρτύριό του, τον Χριστιανισμό των ψηφιδωτών της Ραβέννας, τον Χριστιανισμό των Ορθοδόξων μοναχών της Αγγλίας, της Σκωτίας και της Ιρλανδίας. Ταπεινώς φρονώ», λέγει ο Γέροντας, «ότι η πνευματική ανεστιότητα του συγχρόνου Ευρωπαίου ανθρώπου ημπορεί να βρή την εστία του στο Άγιον Όρος, και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ημπορεί να βρή πέραν από την σύμπτωσι των συμφερόντων κάτι το βαθύτερο, κάτι το ουσιαστικώτερο, στην πνευματική κληρονομιά της Ιεράς Κοινότητος του Αγίου Όρους». Θεωρώ ευλογία ότι στην εκφώνησι αυτού του ιστορικού κειμένου -έτσι

χαρακτηρίστηκε την εποχή εκείνη- ήμουν αυτήκοος μάρτυς.

Και τώρα κάτι πιο απλό αλλά και πιο ελκυστικό κείμενο. Στις 28 Ιουνίου του 1972 - ο Γέροντας τότε ήταν Υφηγητής στο Πανεπιστήμιο- επισκέφθηκε στα Μετέωρα τον Γέροντα Αιμιλιανό. Εκεί εμονάζαμε εμείς, στο Μεγάλο Μετέωρο. Ήμασταν δόκιμοι μοναχοί, άρα ήταν νωπές οι σπουδές μας. Είπε ο Γέροντας Αιμιλιανός: «Χθές το βράδυ που ήρθε ο π. Γεώργιος με παρεκάλεσε να κάνω μία εισήγησι. Είχε βάλει πολλές ερωτήσεις. Όμως αλλοίμονο, αν καθήσω να απαντήσω σε όλες τις ερωτήσεις. Αποφάσισα μόνο στην μία να πω τις σκέψεις μου και να απαντήσω στο ερώτημα “τι είναι Μοναχισμός”». Αξίζει, αδελφοί μου, να το ακούσετε. «Κατ’ αρχάς», λέγει ο Γέροντας Αιμιλιανός, «νομίζω ότι ο Μοναχισμός είναι μία έκφρασις και υπόμνησις των δικαιωμάτων του Θεού και των δικαιωμάτων του ανθρώπου ή, ας το πώ καλύτερα, του δικαιώματος του Θεού και του δικαιώματος του ανθρώπου, ενός μοναδικού δικαιώματος. Ποιό είναι αυτό το δικαίωμα; Το μοναδικό δικαίωμα του Θεού είναι όντως ολόκληρη η ανθρώπινη φύσις. Ο Θεός σε θέλει όλον, να σε φάη όλον. Θέλει όλη την ανθρώπινη φύσι. Δεν θέλει το μισό κομμάτι. Δεν του αρέσει το μισό κομμάτι να φάη. Θέλει όλο το κομμάτι. Ολόκληρη την ανθρώπινη υπόστασι με όλες τις δυνάμεις της να είναι δική Του. Και το ανθρώπινο δικαίωμα ποιό είναι; Είναι επίσης κάτι αντίστοιχο. Άπαξ και εκένωσε ο Θεός τον εαυτό Του και έλαβε την ανθρώπινη φύσι ο Χριστός, έτσι και ο άνθρωπος έχει το δικαίωμα Αυτόν τον κενωθέντα, Αυτόν τον αμίκτως συμμειγνέντα Θεόν να τον έχη δικό του· όλον δικό του. Γι’ αυτό λέμε: “Πήρες λίγο Θεό; Τον πήρες Όλον. Είδες το Φως Του; Τον πήρες Όλον. Πήρες λίγο από την Χάρι Του, είδες ένα θαύμα στην ζωή σου; Να ξέρης, πήρες όλον τον Θεόν”, διότι ο Θεός είναι πλήρως ενωμένος με τον άνθρωπο. Ο Μοναχισμός, προχωράω σ’ ένα δεύτερο», λέει ο Γέροντας Αιμιλιανός, «δεν είναι κάποιος δρόμος της ζωής ανώτερος ίσως από τους άλλους. Γιατί δεν πρέπει να χωρίσωμε τους ανθρώπους σε κατηγορίες και να παρουσιάσωμε τον Θεό σαν να ανήκη σε μερικούς ανθρώπους. Δεν πρέπει να λέμε: “Τί σπουδαίοι που είναι αυτοί οι Μοναχοί ή οι Επίσκοποι!” Όλοι μας είμαστε σπουδαίοι. Και δεν πρέπει να κάνουμε τέτοιες διακρίσεις. Ο Μοναχισμός δεν είναι κάτι παράλληλο με ο,τιδήποτε άλλο. Ο Μοναχισμός μπορεί να βαίνει παραλλήλως προς τον γάμο ή προς την εν κόσμω διαβίωσι, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως τίθεται πάντοτε σε μία θέσι παράλληλη ή σε άλλη οιαδήποτε θέσι, π.χ. ανώτερη, με κάτι άλλο. Ο Μοναχισμός μόνος του είναι δρόμος της ζωής. Δεν αναιρεί κανένα άλλον δρόμο. Δεν τον εξουδετερώνει, δεν τον υποτιμά. Αλλά ούτε και συγκρίνεται με τίποτε. Ο Θεός έχει τα δικαιώματά του στην κάθε ψυχή, είτε μοναστική είναι αυτή η ψυχή είτε κοσμική, ας το πούμε έτσι. Μοναχισμός είναι μία πρόγευσις, ας πούμε, μία εγγύησις, ένας αρραβώνας αυτής της ενώσεως του Θεού και του ανθρώπου, και επομένως της εξασφάλισεως της Βασιλείας των Ουρανών. Μου λέει ο Θεός: “Έχεις μία εξασφάλισι, τώρα που αρραβωνίστηκες μαζί μου, για την Βασιλεία.

Έχεις τον αρραβώνα. Όταν παίρνης το μικρό Σχήμα, παίρνεις τον αρραβώνα. Όταν παίρνης το δακτυλίδι και συναρμόζεσαι με έναν άνθρωπο, αυτό είναι ο αρραβώνας. Τί νομίζεις, ο αρραβώνας είναι για να έχετε ωραία δακτυλίδια; Αλλά αρραβώνας σημαίνει, ότι μαζί θα πατέ στον Παράδεισο. Γίνομαι λοιπόν Μοναχός σημαίνει, ότι δυνάμει έχω εξασφαλίσει τον Ουρανό, την Βασιλεία των Ουρανών. Ακόμη», συνεχίζει ο Γέροντας Αιμιλιανός, «ο Μοναχός δεν μπορεί να μπή μέσα σε καλούπια. Είναι ο Μοναχισμός κάτι το πάντοτε σημερινό, κάτι το αληθινό. Μπορεί να αναμειγνύεται με κάθε πρόσωπο, με την Χαναναία, με την Πόρνη που θα την αθώωση, με τον Τελώνη, με την Σαμαρείτιδα. Ένας Δεσπότης που είναι μέσα στον κόσμο αναμειγνύεται με όλο τον κόσμο. Δεν μπορείς να πής στον Δεσπότη: “Γιατί πας από δώ και δεν πας από κεί; Γιατί κάνεις αυτό και δεν κάνεις το άλλο;”. Γιατί είναι Μοναχός που αναμειγνύεται ταυτόχρονα με τον κόσμο, αλλά συγχρόνως είναι και βυθισμένος μέσα στην απειρότητα του Θεού. Είμαι εδώ. Είμαι μαζί σας, αλλά είμαι και μακριά σας. Εκείνος είναι ο Σωτήρ, ο οποίος με σώζει, και εγώ εκείνος που Τον ζώ ακριβώς ολόκληρον. Ένας Μοναχός ή ένα Μοναστήρι είναι ακριβώς μία εύελπς ανάμνησις του γεγονότος της Ενσαρκώσεως του Θεού».

«Νομίζω, π. Γεώργιε, ότι σ’ αυτό το πρώτο ερώτημα», είπε τελειώνοντας ο Γέροντας Αιμιλιανός, «σας απήντησα και μπορώ να απαντήσω και στα άλλα ερωτήματα. Αλλά η ώρα είναι 11 παρά 5΄ και μου είπατε ότι στις 11 πρέπει να φύγετε. Εγώ έτσι νομίζω τον Μοναχισμό και δεν έχω βεβαίως απαίτησι συζητήσεων, γιατί δεν νομίζω ότι σας είπα κάτι το σπουδαίο. Σας είπα κάτι όμως το οποίον το πιστεύομεν, όταν ζούμε μέσα στο Μοναστήρι, και εγώ αλλά και τα

παιδιά, οι πατέρες και οι αδελφοί, οι οποίοι εκ νεότητός των ηθέλησαν να άρουν τον ζυγόν και που όντως τον νιώθουν όχι σαν ζυγόν αλλά σαν μίαν ευφροσύνην, την οποίαν δίδει ο Θεός ο ευφραίνων τας καρδίας και την νεότητα.

«Κάτι τέτοιο, θα ήθελα να πιστεύω, ότι θα μπορούσαν οι ψυχές σας να νιώσουν και να πάρουν. Διότι ο Μοναχισμός, αν δεν είναι κανόνας ζωής, όπως είπαμε, αν δεν είναι τύπος ζωής, είναι όμως μία μίμησις αγγελικής πολιτείας, και επομένως είναι μία μίμησις για κάθε άνθρωπον και για κάθε κοσμικόν άνθρωπον. Διότι, όπως είπε ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Μουρατίδης, παραπέμποντας στον Μ. Βασίλειο, “ο Θεός έχει (επάνω στους ανθρώπους) τα ίδια δικαιώματα, εμείς δε τα ίδια καθήκοντα είτε είμεθα μοναχοί, είτε ζούμε εν τω κόσμω”».

Τέλος, αγαπητοί μου, θα έλεγα, ότι για να αποτιμήσωμε αντικειμενικά την προσφορά του μακαριστού Γέροντα Γεωργίου στα κοινά του Αγίου Όρους και να ανακαλύψωμε τα εγκατεσπαρμένα σε διάφορα υπομνήματα και εκθέσεις και στις δέλτους της ψυχής του βιώματα και σκέψεις του, ασφαλώς αυτό θα απαιτούσε ολόκληρη διατριβή. Και θα βλέπαμε εκεί όλον τον άνθρωπο σε όλες τις πτυχές του, αλλά και σε όλους τους πειρασμούς. Όχι μόνον στα καλά και ωραία, αλλά και στους πειρασμούς. Θα δούμε ακριβώς εκεί, πώς φαίνεται και πώς συμπεριφέρεται ο γνήσιος άνθρωπος. Δεν έχεις πειρασμούς; Δεν έχεις ζωή. Εμείς διαμαρτυρόμαστε για τους πειρασμούς, για τα παθήματα, αλλά δεν καταλαβαίνουμε ότι αυτό δημιουργεί το κίνητρο. Πώς θα προσευχηθής, αν δεν έχης πειρασμούς; Νομίζω ότι, αν είναι όλα ωραία, καθόλου δεν θα προσευχηθής. Αλλά όταν αναγκασθής, όταν νιώσης την ανάγκη από τον πειρασμό, θα στρέψης το βλέμμα σου στον Θεό, «όθεν ήξει η βοήθεια» (Ψαλμ. ρκ´ 1).

Όμως ο Γέροντας δεν έχει πλέον ανάγκη από τα δικά μας λόγια. Εμείς έχομε ανάγκη των ιδικών του λόγων. Δεν έχει ανάγκη, διότι είναι «εν χειρί Θεού και ου μη άψηται αυτού βάσανος». Είναι «εν ειρήνη». «Η ελπίς αυτού» είναι «πλήρης αθανασίας» και ο Κύριος έκρινεν αυτόν «άξιον του εαυτού Του». «Εδοκίμασεν αυτόν», και στο τέλος ιδιαίτερα, και τον δέχτηκε «ως ολοκάρπωμα θυσίας» (Σοφ. Σολ. γ´ 1-6). Ο Κύριος αναπαύει τον Γέροντα και εκείνος αναπαύεται εν τω Θεώ και αναστρέφεται και αναπαύεται μετά των ηγαπημένων του Αγίων, παλαιών και νέων, και γίνεται και παραμένει για μας τους περιλειπομένους ανάπαυσις, προσκέφαλο, παράκλησις και μεσιτεία. Αιωνία αυτού η μνήμη!

Πηγή: «Ο Όσιος Γρηγόριος», ετήσια έκδοσις της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, περίοδος Β´, έτος 2015, αριθμ. 40, σελ.95-122.